

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVICAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Za špekulacije proti delavcem.

Pred kratkim se je mudila v Belgradu številna deputacija, obstoječa iz zastopnikov kovinskega industrijskega delavstva in iz zastopnikov kovinske industrije. Namen te deputacije je bil, belgrajski vladi dopovedati, da bo naša kovinska industrija uničena, da bodo tisoči delavcev pahnjeni v brezposelnost, če se ne spremeni dosedanja carinska politika.

Vlada naroča svoje kovinske potrebe, zlasti za železnice, v tujini, dočim je tega blaga doma več kot preveč. Blago je nakupičeno v skladiščih, delo počiva, delavci stradajo, od zunaj pa se za državo uvažajo kovinski izdelki, ki ubijajo domačo industrijo.

Naša kovinska industrija, Jesenice, Kropa, Ravne, cinkarna v Celju itd., izdeluje blago v toliki meri in v taki kakovosti, da lahko velike množine domačih izdelkov izvažamo v tujino. Toda vlada je ravno na te predmete, ki bi jih lahko izvažali, naložila tako carino, da je konkurenca zunaj nemogoča. Ne samo to! Tudi na surovine, ki jih mora naša industrija dobivati od zunaj, je vlada naložila tako visoko uvozno carino, da so pri nas cenejši tuji fabrikati ali polfabrikati te vrste, ki pa se uvažajo carine prosti ali pa le za malo carino. Tako nas preplavljajo nemški in avstrijski izdelki brez carine, dočim mora domača industrija za surovine, ki jih rabi, plačevati visoko carino. Istočasno pa izvozna carina onemogoča izvoz domačih izdelkov v tujino. Naša kovinska industrija je v nevarnosti, delavstvo pa je na potu v popolno beraštvo.

Ko so zastopniki delavstva in industrije v Belgradu to stvar pojasnili in molodovali na vseh koncih in krajih, se je zdelo, da bo stvar odšla. Ta utis so dobili delavci in tudi industrija. Tako tehtnim razlogom pač nihče ni mogel zapirati oči. Na Jesenicah je po daljšem odmoru zopet zagorela prva »Martinova peč«, in v nekaj dneh bi ji imela slediti druga. Obrati so se že začeli pripravljati na večja dela, sprejemali so se nazaj že odpuščeni delavci. Gospodarsko finančni odbor v ministrstvu financ je že sklenil, kakor se je poročalo, ukiniti izvozno carino za naše izdelke, ki jih pridobivamo nad lastno potrebo. Na vrsto je imela priti uvozna carina.

Naenkrat pa prihaja iz Belgrada vest, da vlada ne bo ukrenila ničesar. Tehni razlogi delavcev in industrije, ki so držali kot skala, so se morali naenkrat umakniti »razlogom« ljubljanskih in belgrajskih finančnih špekulantov in trgovcev. Interes teh je, da ostane vse pri starem. Nekatere znane banke, ki se danes bolj bavijo z blagovnim prometom kot z denarnim, so porabile ves svoj vpliv pri belgrajski vladi, da jim ne zapre tega mastnega vira profita. Ti špekulanti očividno dobro zaslužijo, če uvažajo od drugod tuje izdelke ter jih tu prodajajo ali pa jih pošiljajo še dalje doli na Balkan. Tako se na lahek način kupijo milijoni, na račun našega delavstva in kovinske industrije.

V Belgradu je marsikaj napredaj — ne samo avstrijsko železo. To žalostno dejstvo so denarni špekulanti izrabili v svoj prid. Gospodarski centralizem nam že pripravlja gospodarski pogin. Žrtev tega naj bodo naši delovni ljudje, ki naj poslej iščejo kruha in zaslužka v Ameriki. To centralistično-kapitalističnih špekulantov ne bo bolelo. Oni bodo imeli v vsakem slučaju le svoj profit.

Opozarjamo našo javnost, najsitujši ni neposredno interesirana na tem vprašanju, da vidi kako se pri nas postavljajo stebri gospodarskega blagostanja pod vplivom demokratskega centralizma in kapitalizma. Slovenskemu delavstvu pa javljamo to novo pretečo nevarnost, da stopi na plan in stori, kar je njegova dolžnost!

Fašisti divjajo.

Fašistovski izgredi v Istri, Trstu in drugod po Italiji so povzročili velike posledice. Medtem ko so fašisti razbijali in požigali slovenske in hrvatske naprave ter komunistične domove, so komunisti zažgali v Trstu ladje, delnice, ki je popolnoma razdejana. Istotako je zgorelo v Istri več vil fašistovskih pristašev. Delavci so hoteli zažgati tudi novozgrajeno ladjo »Semiramis«, kar pa se ni posrečilo.

V Trstu je došlo do cestnih bojov. Vojaštvo je zasedlo ulice.

Podobno se godi v Italiji. Na fašistovske napade so posebno odločno nastopili komunisti

v Florenci in v okoliških mestih. Na ulicah so se gradile barikade. Morala je priti artiljerija, ki jih je razstrelila. Po raznih mestih Italije se vrše požigi in poulični boji.

Socialno gospodarsko vprašanje.

Zaščitniki kapitalizma.

Belgrad, 3. febr.

Ko bi morala v ustavnem odboru priti socialno-gospodarska vprašanja na dnevni red, je zahtevala vladna večina, da se ta zadeva dene z dnevnega reda, dokler se vlada in njena večina ne odločita, da li naj pridejo tudi socialno-gospodarska prava državljanov v ustavo, in ako pridejo, v kaki meri. In tako so izginila ta vprašanja za kulise. Danes čujemo zopet prvokrat o njih. Belgrajski listi nam poročajo, da se radikali in demokrati sicer niso mogli zjediniti glede ukinitja feudov in odškodnine za nje in glede velikih posestev, ki bi naj služila za uzorna gospodarstva, a da so se sporazumeli v sledečih točkah:

Država se briga za poljedelske šole in bo sistematsko regulirala, pomagala in prilagodila svoj pouk tem potrebam. Svoboda dela je zagaranirana. Delavna moč je pod državno zaščito. Ne more se zabraniti delo po sposobnosti. Svoboda pogodb v delavskih poslih se priznava. Oderuštvo je zabranjeno. Lastnina zajamčena, pojem, obseg in omejevanje zasebnosti lastnine se bo odredil s posebnim zakonom; razlaščenje se bo plačalo predhodno. Dedičji se bodo zaščitili pred razpisnostjo roditeljev. Odredil se bo minimum zemljišča, ki se ne more deliti in oddati. Fidejkomisi se ukinejo. Država more menjati namen ustanov, ako je zastarel. Država bo znatno obdala dedščino, ako dedič ni sedeloval. Delavci in kmetje se zavarujejo.

Mislimo, da je to poročilo v glavnem točno, ker je izšlo v »Pravdi«, koje glavni urednik poslanec Marinković Subotički je bil član demokratsko-radikalnega odbora za redakcijo teh socialno-gospodarskih vprašanj. Pred odborom so ležali že izgotovljeni tozadevni predlogi Jugoslovanskega in Zemljoradniškega kluba. Kakor se vidi iz predloga vladnih strank, so pobrali nekatere stvari iz predloga

Jugoslovanskega nekatere iz Zemljoradniškega kluba. Da se ne bi slovenski samostojneži hvalili, da so tudi oni kaj doprinesli k vladnemu predlogu, bodi v orientacijo povedano, da so se oni v ustavnem odboru po dr. Vošnjaku javno in slovesno odrekli ustavnemu predlogu Zemljoradniškega kluba.

Toda vladne stranke so iz navedenih predlogov pobrale le nekatere stvari in to samo take, s katerimi se ne zamerijo kapitalizmu. Tako nočejo izreči, da gre eksistenčno pravo nad lastninski pravom in da mora država omejiti svobodo pridobivanja najmanj v toliko, da je osiguran človeka dostojen obstanek pojedinca. Ne zahtevajo, da se zemlja, krusna mati vsega naroda, mora obdelovati in da posestniki podzemeljskih zakladov morajo izkoristiti te zaklade, ne pa jih pustiti iz različnih spekulacijskih namenov ležati mrtve. O podružbljenju seveda ni besede v predlogu vladnih strank, ker bi sicer zakričali vsi milijonarji, tovarnarji in drugi kapitalisti. Tudi o solidarnem gospodarstvu delavca in podjetnika si ne upajo izreči svojega mišljenja. O zaščiti zadružništva bodisi delavskega, kmetijskega ali obrtniškega molčijo. Tudi potreba, da se zavaruje srednji stan, jim je neznana, čeprav imajo ravno demokrati v takozvanih srednjih stanovih največ svojih pristašev. Istotako ni dovolj jasno izražena zahteva o zaščiti svobodnega združevanja delavcev in izvrševanja javnih častnih poslov. O davku na nezasužnjeni vrednostni prirastek tudi ne čujemo nič.

Delo v ustavotvorni skupščini bo ljudstvu, ako hoče videti, prineslo vsaj eno prepričanje: da so demokrati in z njimi idoč samostojneži varuhi kapitala, neprijatelji kmeta in delavca, da so zaostali v pojmovju javnih dolžnosti daleč za drugimi strankami, z eno besedo, da so nazadnjaške, kapitalistične stranke.

Boj za žensko volilno pravico.

Vlada nima večine. — Vihar v odboru.

Belgrad, 4. marca. Danes je razpravljal ustavni odbor o 45. členu ustave, ki govori o volivnem redu. Komunist Marković je predlagal proporc in triletno parlamentarno dobo. Ker vlada za svoje besedilo ni mogla dobiti večine, so glasovanje odgodili. Nato so razpravljali o 45. členu, ki govori o tem, kdo ima volilno pravico. Poslanca Jugoslovanskega kluba Sušnik in dr. Šimrak sta zahtevala volilno pravico tudi za žensko in to svojo zahtevo podprla s tehtnimi razlogi. Vendar je večina pri glasovanju odločila za to,

da se vprašanje o ženski volilni pravici ne reši v ustavi, ampak s posebnim zakonom. — Glasovanje o členu 47. — pasivna volilna pravica uradnikov — so odgodili, ker vlada ni imela večine. — Člen 48. — o svobodi tiska — se reši s posebnim zakonom. — Pri glasovanju o 49. členu je z veliko večino obveljal predlog, da mora parlament začasa vojne stalno zborovati. Predsednik Ninčić je hotel poraz vlade popraviti na ta način, da je proti vsem pravilom odredil novo glasovanje. Nastal je vihar ter so morali sejo prekiniti.

Kaj se godi v Rumuniji?

Budimpešta, 4. marca. (Izv.) Rumunski generalni konzul je včeraj ustavil vsako izdajanje potnih listov za Rumunsko. Mažarsko-rumunska meja na Sedmograškem

je hermetično zaprta. Rumunski generalni konzul odklanja v tej zadevi vsako pojasnilo.

Odkrit izseljeniški škandal v Ljubljani.

Policija je po policijskem nadzorniku Habetu nedavno zaprla Leona Štruklja, kateri je prišel iz Amerike domov, delil med ljudi darila in si pridobil zaupanje priprostitih revežev, katere je pričel spravljati v Ameriko in jih pri tem do kosti izkoriščal. Poizvedbe o grdih Štrukljevih goljufijah se še sicer niso popolnoma zaključile, toda že to, kar se je ugotovilo, nam mora biti resno svarilo, da se naša javnost in da se naše organizacije prično zopet zanimati za varstvo izseljencev. Rafaelova organizacija v varstvo izseljencev, katere si je pred vojsko pridobila velikih zaslug v varstvo našega človeka, naj se zopet poži. Naše organizacije naj store vse, da se onemogočijo take nečednosti, kakršne je počel zdaj zaprti Štrukelj.

Iz ogromnega gradiva, katero je policija zbrala proti Štruklju, navedemo le nekaj podrobnosti. Štrukelj je razpredel svoje niti, v katere je lovil izseljence, po celi Sloveniji in na Hrvaškem; do Zagreba

in do Velikega Bečkereta je segalo njegovo delovanje. Svojim žrtvam je preskrboval vizume (potrdila) na potnih listih in je za to računal 70 dinarjev, dasi ga je stal vizum le 50 dinarjev. Dalje je spremljal ljudi v Ameriko in jim je zaračunal 5 do 8 dolarjev več, kolikor je plačal za nje. Da je imel večji dobiček, je namenoma spravljaj ljudi v Trst, da so morali čakati več dni na parnik, kar mu je zopet neslo veliko zaslužka. Čez mejo je spravljaj v Ameriko tudi vojaške obvezance. Na opisane načine si je prislužil velike vsote in je ogoljufal veliko naših ljudi.

Štrukljev slučaj nam bolj kot še tako dober strokovni članek dokazuje nujno potrebo organizacije v varstvo naših izseljencev, ki prevzemi tudi varstvo deklet. Tudi trgovina z dekletji cvete zdaj bolj kot kdaj, ne da bi se javnost zanimala za to.

Širite „NOVI ČAS“

Poslanec Gostinčar na delu.

Belgrad, 3. marca. Poslanec Gostinčar je včeraj posredoval pri upravi monopolov za tobačno delavstvo, v čegar imenu je vložil obširno spomenico. Istotako je posl. Gostinčar v finančnem ministstvu posredoval za podpore, ki naj se izplačajo v d o v a m i n s i r o t a m , katere trpe veliko bedo.

Nemčija se ne uda!

LDU Berlin, 4. marca. (DunkU) Pri državnem ministru za notrane posle je bilo danes posvetovanje z zastopniki zasedenih pokrajin. Ugotovilo se je, da so napovedane odredbe težke, toda ne nepričakovane. Napovedane odredbe ne morejo dati nobenega povoda, da bi državna vlada zavzela drugačno stališče.

LDU Berlin, 4. marca. (Wolff) Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung«, je dolnje-renska trgovska zbornica v Duisburgu-Ruhrortu izjavila, da docela spoznava dalekosežnost napovedanih odredb entente, zlasti za ozemlje, ki ga zastopa, in prosi državno vlado najnujnejše, naj na vsak način vztraja na svojem stališču.

Francija se pripravlja.

Berlin, 4. marca. (Izv.) Pariški listi javljajo, da je vrhovni poveljnik francoske mornarice izdal vojnim ladjam »Paris« in »Bretagne« povelje, da se takoj pripravita za odhod. — Poveljnik okupacijske vojske v Strassbourgu pa je ustavil vse dopuste vojakom in častnikom. Oni, ki se nahajajo na dopustu se morajo takoj vrniti.

Trgovinska pogajanja z Italijo.

Belgrad, 5. marca. (Izv.) Kot delegata za trgovinska pogajanja z Italijo je naša vlada imenovala dr. Lujo Bakotića, poslanika pri Vatikanu, in dr. Todorovića, načelnika min. trgovine. Njima bosta dodeljena še dva. Pogajanja se ne bodo vršila prej, dokler Italija ne izprazni krajev, ki nam po rapalski pogodbi pripadejo.

Politični dogodki.

+ Sokolski dokument. Jugoslovanski Sokolski Savez je protestiral proti trditvam, češ da je Sokol protikatoliški. Dovolj je dokazov, da je Sokol res protikršćanska organizacija. Vendar nič ne škodi, če se ugotovi še en dokaz več. Glasilo odpadlih hrvaških duhovnikov, ki snujejo s pomočjo liberalcev »narodno cerkev«, piše: »Res, Sokolstvo in katoličanstvo se izključujeta. Nepošten je oni, ki bi hotel to tajiti. Mi smo v boju ne le proti Orlom, marveč tudi proti kardinalu in papežu. Noben Sokol ne more biti rimski vernik, kar je znak duševne sužnjosti.« Tako glasilo tistega Miloševića, ki so ga Sokoli v Mestnem domu v Ljubljani tako pozdravljali in častili. Bodite odkriti!

+ Korupcija. Kakor smo že poročali, očita urednik »Beogradskega Dnevnika«, Cirvarić, v svojem listu ministru Draškoviću razne zlorabe oblasti v prid bankratskim krogom, katerim pripada tudi minister sam. Med drugim je minister Drašković izigral v roke bančnemu konzorciju celokupni državni brodovni material na Donavi v vrednosti treh milijard — popolnoma brezplačno. Ta konzorcij je vzorne cene na Donavi tako povišal, da je danes prevoz po Donavi dražji nego po železnici! Cirvarić je svoje obtožbe podpisal s polnim imenom. Namesto pa da bi prizadeti činitelji Cirvarića pozvali pred redno sodišče, da tam dokaže svoje teditve, je demokratska zajednica izmed sebe izvolila nekak odbor, ki naj bi razsojal o zadevi Drašković-Cirvarić. Lahko si mislimo, do kakih zaključkov bo prišel ta odbor v svoji najlastnejši zadevi! Istotako gotovo je pa tudi, da izrek tega »razsodišča« za objektivno javnost ne bo imel najmanjšega pomena. Če demokrati ne poznajo boljšega sredstva, da se izvlečejo iz te zadrege, mora stati njihova stvar na zelo slabih nogah. S svojim »razsodiščem« se bodo vsekakor samo osmešili.

Proti framasonom na Ogrskem. Kakor znano, je sedanja ogrska vlada framasonske lože razpustila in jim prepovedala vsako nadaljnje delo. Te dni je pravosodni minister Tomesanyi na tozadevno interpelacijo povedal, da je vlada ložine prostore dala v najem za človekoljubne svrhe, premoženje pa že po pravih pripada državi. Framasonske knjižnice so se večinoma izročile narodnemu muzeju. Arhiv lože obsega 2 in pol vagona listin in se pregleduje. Kakor hitro se dobe dokazi o kakem protizakonitem rovanju voditeljev, se bo takoj uvedlo kazensko postopanje. Vlada, je zaključil minister, si je popolnoma svesta nevarnosti framasonstva in bo tudi v bodoče odločno postopala proti njemu. — Pri nas imajo framasoni brezplačno vožnjo na železnicah.

Dnevni dogodki.

— **Kupujte invalidske znamke!** Poštna uprava je izdala, kakor je občinstvu po večini znano, v korist invalidskemu zakladu invalidske znamke po 10, 15 in 25 par, ki se uporabljajo do spodaj označenega roka tudi za frankovanje pošilk. Prodajajo jih vsi poštni uradi po dvojni ceni, od izkupička pa je namenjena polovica invalidskemu zakladu. Kupovanje invalidskih znamk je torej človekoljubno in patriotsko delo. Invalidske znamke so po oceni strokovnjakov pravo mojstrsko delo te vrste in bodo imele v filatelističnem svetu veliko vrednost. V prometu ostanejo samo do 30. aprila t. l.

— **Kovan drobiž po 10 par dobimo!** (LDU) Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: Te dni se izda v promet razpoložljiv kovan drobiž po 10 par. Ta drobiž bodo izdajali interesentom finančna deželna blagajna v Ljubljani in vsi davčni uradi proti pologu ekvivalenta v kronsko-dinarskih novčanicah. Da se pospeši razdelitev, ob enem pa prepreči naval na državne blagajne, se bo izdajalo na vsako stranko najmanj 1000 komadov desetparškega drobiža. Ker blagajne nimajo potrebnih vrec na razpolago, naj jih stranke prinese seboj. Finančna deželna blagajna izdaja drobiž že sedaj, davčni uradi bodo pa do 9. t. m. dotirani s primernimi vsotami. Odslej je po informacijah finančnega ministrstva pričakovati reden dovoz kovanega drobiža, ki se bo sukcesivno izdajal v promet.

— **Nova stanovanjska naredba,** ki stopi v veljavo dne 1. maja t. l., določa med drugim, da se izenačijo vse najemnine iz predvojne in povojne dobe. Najemnina se sme zvišati na trikratni znesek predvojne najemnine. Vse najemniške pogodbe iz predvojne in povojne dobe so enako veljavne in spadajo pod en zakon. Za reševanje stanovanjskih stvari se ustanove posebni stanovanjski odbori.

— **Velik požar na Jeranovem.** Dne 24. februarja je uničil požar hlev, skedenj, svinjak, 2 kozolca in drvarnico posestniku in mlinarju Andreju Malešu na Jeranovem pri Mekinjah in povzročil 270.000 K škodo. Orožniki v Kamniku so aretirali Janeza Jagodica iz Komenke Dobrave, ki je osumljen, da je pri Malešu važgal.

— **Po krivem obsojen.** V Zagrebu je lansko jesen mlad človek izvršil v Maksimiru praven zločin nad 12letno deklico.

Kot storilca so zaprli gledališkega godbenika A. J. Brajlo, ki ga je deklica kakor tudi več drugih oseb, ki so ga bile v kritičnem času videle v Maksimiru, označilo kot storilca. Brajla je ves čas odločno zanikal vsako zvezo z zločinom, vendar je bil obsojen v težko ječo, kjer je prebil sedaj že štiri mesece. Te dni je pa neki zagrebški detektiv opazil v neki dijaški družbi mladega moža, ki je bil Brajli presenetljivo podoben. Detektiv se je zanimal za stvar in povzročil, da so dotičnega dijaka, medicina V. semestra V. M., poklicali na zaslišanje. Medicinac je kmalu priznal, da je on pravi krivec. Tisti dan je bil popolnoma zmešan, ker je vso noč prepil; na zločinu so ga zasačili vojaki, ki so ga odvedli na vojaško stražnico, kjer je pa preprosil narednika, da ga je izpustil. Ko so prijeli Brajlo, ni imel poguma, priznati se za zločinca. Brajlo so sedaj takoj izpustili, a V. M. so zaprli. Je to sin alkoholika, dedno skrajno obremenjen in že zgodaj vdan npravi razuzdanosti. Oddati ga nameravajo v norišnico.

Ljubljanski dogodki.

lj Za II. simfonični koncert orkestralnega društva Glasbene Matice v ponedeljek 7. t. m. vlada med elitne koncerte ljubečim ljubljanskim občinstvom veliko zanimanje. Koncert nudi slovensko orkestralno skladbo St. Premrla »Allegro«, ki se prvič izvaja, dalje Dvojakov koncert za gosli (solist konc. mojster Richard Zika) s spremljevanjem orkestra in Beethovno eroično simfonijo v mogočni sedbi. Po zadnjih skušnjah soditi, bo umetniški užitek izreden. Vzporedi in vstopnice prodaja trafika v Prešernovi ulici. (k)

lj Redka novica. V ljubljanskih policijskih zaporih ni bilo danes nobenega arestanta. Kaj takega se še v jugoslovanski Ljubljani ni zgodilo.

lj Kdo je lastnik? Policija sporoča: Poleti leta 1916. je neki vojak, ki se je vozil z vojaškim vlakom skozi Ljubljano, izročil neki ženski zavitek, v katerem so se našle različne obleke, mala srebrna krušnica, kovinasta vaza za cvetlice, 1 par zlatih uhanov, 1 plošča s podobo Albrehta Dürerja in druge malenkosti. Očividno se je vse to plenilo na jugu. Polic. ravnateljstvo, kjer so vsi ti predmeti shranjeni, objavlja to, da se na ta način morebiti ugotovi pravi lastnik teh stvari.

lj Ljubljanski trg. Tržno življenje postaja živahnejše. Mesni trg je dobro založen z blagom. Govejega mesa je dovolj, a se še vedno skuša tu pa tam prodajati slabo blago. Stranke se opozarja, naj kupujejo dosledno le dobro, nesumljivo blago, čeprav se slabše ponuja on ekaj kron nižjani ceni. Izvoz žive in zaklane govedi postaja od dne do dne živahnejši. Cene živi teži volov srednje kvalitete se giblje med 18 in 20 K za kg. Vsled nemogočega izvoza telet bo domači trg s telečjim mesom dobro založen, vsled tega je pričakovati močnejšega padca cene telečjemu mesu. Od srede, 9. marca naprej se znižajo cene telečjemu mesu od 26 na 24 K I. vrste in 22 K II. vrste. Slanina se drži na ceni 48 K za mešano blago; svinjsko meso 32 K I. vrste, II. vrste 30 K; mast 54 K. Sadni trg je dobro založen, a še nima dovolj prometa. Importiranih karfiolov izvrstne kvalitete je na trgu dovolj po ceni 8 do 15 K za kos po kakovosti. Velika množina jaje prejšnjih tednov je nenadoma izginila, tako da

trg ni zadostno založen z jajci, vsled nakupa jaje za izvoz potom prekupecev. Cena je poskočila na 2 K za komad. Stranke se opozarja, da se bo vsako prodajanje in kupovanje jaje višje kot po 2 K njstrožje zasledovalo. Ob enem se prosi občinstvo, naj nemudoma naznani tržnim organom vsako prekupovanje jaje od strani verižniških prekupecev na trgu in po mestu. Strankam se svetuje, naj si takoj sedaj vložijo manjše množine jaje za domačo porabo. (Kdor ima denar, da se založi, se bo že založil!) Mlevskih izdelkov je za dnevno porabo zadosti. Cena se še vedno vzdržuje na 18 K za kg moke št. 0. Stranke se prosijo, naj nemudoma naznanijo vsak nakup slabe moke ter prinese majhen vzorec na mesno tržno nadzorstvo. Ime stranke ostane tajno. Mleka je na ljubljanskem trgu dovolj zelo mešane kakovosti. Prosimo stranke, naj naznanijo vsako dobavo sumljivega mleka s točnim naslovom prodajalca. Vzorec naj se napravi na ta način, da se mleko v celim litru, ali bolje še v večji množini 2 minuti temeljito meša, potem vzorec izlije v čisto, z vročo vodo pomito steklenico. Z brezobzirnim naznanjanjem nakupa sumljivega ali pokvarjenega blaga občinstvo najizdatneje priporoča k uspešnemu tržno-nadzorstvenemu poslovanju.

Naša društva.

lj Prosveta frančiškanske župnije vabi vse svoje člane in prijatelje na družaben večer, ki bo v nedeljo 6. t. m. ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu. Na sporedu je nastop Orlic, dve igri, srečolov, šaljiva pošta itd. Vstopnina je 4 K. Na svidenje torej v Rokodelskem domu! (K)

lj Šentpetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek, dne 7. t. m. ob pol 8. uri zvečer zanimivo predavanje. Vstop prost. — Po predavanju odbora seja.

lj Ljudski oder v Ljubljani ponovi na splošno zahtevo v nedeljo, dne 6. marca ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu nad vse priljubljeno in pristnega humorja polno burko v treh dejanjih »Čez leto dni« ali »Pri belem konjičku« II. del. Vstopnice se dobijo v predprodaji v trafiki gospe Modic v Kopitarjevi ulici in v trgovini Nove založbe na Kongresnem trgu, nasproti kavarni »Zvezda«.

lj Rokodelski dom. V nedeljo 13. t. m. uprizaro društvo rokodelskih pomočnikov Meškovo dramo »Mati«. — Vajenci se snidejo jutri ob 2. uri pop. v Rokodelskem domu. Odprta bode prenovljena knjižnica. d Šentjakobska prosveta. Jutri zvečer ob šestih bo redni občni zbor »Prosvete«. Vsi člani in članice se gotovo udeležite! — Ob enem bo kratko skioptično predavanje (samo za člane; vstop prost). (k)

Zanimivosti iz Prizrena.

Prijatelj našega lista, ki je začasno kot duhovnik v službi v Prizrenu, nam je podal o tamošnjem življenju nekatere podatke, ki bodo gotovo zanimali tudi širšo javnost.

Prizren je od najbližje železniške postaje: Uroševca na Kosovem polju oddaljen 64 km. S postajo je zvezan po dobri cesti, ki so jo temeljito popravili in uredili Nemci med svetovno vojno. Nemci so sploh zgradili več koristnih naprav in Stari Srbiji

in Macedoniji (n. pr. tudi železnico Gradsko — Prilep) in med prebivalstvom so ostali v celoti prav tako v dobrem spominu, kakor so se obsovali Bolgari, ki so tam izvrševali okupacijsko oblast. Bolgari so se »odlikovali« zlasti po tem, da so deželo izropali in odnesli, kar jim je pač prišlo: lepo pohištvo prav tako kakor živino itd. V prvi vrsti je trpel pri ter srbski del prebivalstva.

Prebivalstvo v Prizrenu (18.000 ljudi) je po veliki večini arnavtsko in muslimanske veroizpovedi. Katoličanov bo v Prizrenu kakih 1200, pravoslavni pa morebiti pičlo trikrat toliko. Zanimivo pa je, da so katoličani v Prizrenu v celoti premožni in da imajo večino trgovin katoliški v rokah. Prizren je sedež katoliškega nadškofa, največjega cerkvenega dostojanstvenika v katoliški hierarhiji v Srbiji. Njegov delokrog je bil določen prvotno na one pokrajine, ki so prišle k Srbiji po prvi in drugi balkanski vojni leta 1912/13. Ker pa sedež belgrajškega nadškofa še ni zaseden, sega jurisdikcija prizrenskega nadškofa začasno prav do Belgrada. Belgrad je izvzet in začasno podrejen direktno Rimu.

Sedaj je nadškof v Prizrenu Lazar Miedia, po rodu Albanec iz Skadra, ki se je šolal v Italiji. Njegov tajnik je Hrvat iz Istre. Nadškof uživa tudi med muslimani velik ugled, čeprav jim ne imponira po telesni moči, kakor jim je njegov prednik Troksi, po rodu tudi Arnavt, ki je bil telesno naravnost orjak. On je sezidal tudi sedanjo katoliško cerkev v Prizrenu kljub silni ogorčenosti muslimanov. Zidarje so morali med delom stražiti katoličani s puškami. Posebno pa so skušali preprečiti muslimani, da bi se ne obesil v zvonik zvon, čigar glas je pravovernikom tako zopern. Tedaj je prišel delavce braniti sam nadškof z nabito puško.

Duhovnik s puško je v tamošnjih krajih prav tako navadna prikazen kakor kak drug domačin, ki mu gleda samokres izza pasa in puškina cev izza rame. Neoborožen ne more nikdo potovati. Arnavt je plašen, če te vidi oboroženega, a je sam brez orožja, toda nasilen, če je položaj obraten. Človeku se prvikrat čudno zdi, če vidi duhovnika, ki gre s puško na rami z Najsvetejšim k bolniku, a če živi nekaj časa med Arnavti, uvidi, da drugače ni niti mogoče živeti.

(Dalie.)

Odgovorni urednik Anton Marioček.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

K navedene cene:	F. BRUMAT	Konkurenčne cene:
	LJUBLJANA	
	Usakovrstno manufakturo in tkanine	
	po konkurenčni ceni.	
Mestni trg 25. I.		

Kolesa, pnevmatiko, motocikle
vse dele in opramo priporoča
J. GOREC
LJUBLJANA, Gospodarska cesta št. 14.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

30

TRETJE POGlavJE.

Glavk naredi kupčijo, ki ga kesneje drago velja.

»Halo, vrlji fantje!« je dejal Lepid pripoginivši se, ko je stopil skozi nizka vrata Burbonove hiše. »Prihajamo, da vidimo, kdo od vas dela največ časti svojemu lanistu.« Gladijatorji so vstali izza mize na čast trem gospodom, ki so bili poznani kot najveselejši in najbogatejši mladeniči v celih Pompejih in ki je njihov glas bil zbog tega merodajen za slavo v amfiteatru.

»Kakšna krasna bitja!« je rekel Klodij Glavku, »vredna, da so gladijatorji!«

»Škoda, da niso vojniki,« je odvrnil Glavk.

Čudno je bilo videti elegantnega, izbirčnega Lepida, ki mu je pri gostiji vsak žarek dnevnih svetlobe malone vid jemal, ki ga je v kopeli skoraj vsaka sapica dušila, ki je v njem cela narava bila takorekoč prenarajena izpremenjena v neko dvomljivo stvar iz mehkužnosti in umetnosti — čudno je bilo videti tega Lepida, kako je sedaj z vnuem, odločnostjo in življenjem prehtaval orjaška gladijatorjeva pleča z obledelo, dekliško roko, pretipaval z nežnočutnim prijemanjem njihove velike žilave, železne mišice, ves zatopljen v preценjujoče občudovanje one močnatosti, ki se je je celo svoje življenje skrbno otresal.

Tako vidimo še dandanes golobrade salonske frfetuļje, ki se gnetejo okrog junakov borbe — vidimo jih občudovati in strme gle-

dati in preračunjavati stavo — vidimo shajati se na smešnih in vendar otožnih sestankih dva ekstrema civilizirane družbe — zaščitnike zabave in njene sužnje, najbolj ničvredne vseh sužnje, ki so divji in na prodaj hkratu — moške vlačuge, ki prodajajo svojo moč kakor ženske svojo lepoto, živali po dejanju, a pressegajoč živali v nagibih, kajti poslednje se vsaj ne pohabljaajo za denar.

»Hej, Niger, kako se boš boril,« je rekel Lepid, »in s kom?«

»Spor me pozivlje na boj,« je rekel ljuti velikan, »do smrti, upam, da se bova borila.«

»Ej, kakopak,« je priznal Spor in pomežiknil s svojim majhnim očesom.

»On vzame meč, jaz pa mrežo in trizob; redka zabava bo to. Nađejam se, da bo oni, ki ostane pri življenju, imel dovolj, da si obdrži dostojanstvo krone.«

»Le nobenega strahu, ti že napolnimo mošnjček, Hektor moj,« je rekel Klodij, »daj da vidim, boriš se toraj zoper Nigra. Glavk, eno — jaz stavim na Nigra.«

»Saj sem rekel,« je vzkliknil Niger veselo. »Plemeniti Klodij me dobro pozna, lahko se že šteješ med mrtve, Spor.«

Klodij je izvlekel svojo ploščico. »Stava, za deset sestercijev. Kaj praviš?«

»Pa bodi,« je rekel Glavk; »koga pa imamo še tukaj? Tega-le junaka še nisem nikdar videl,« in ozrl se je na Lidona, ki je imel nekoliko šibkejšo ude od tovarišev in ki je imel v obrazu nekaj prijaznega, celo nekaj plemenitega, kar mu poklic še ni docela uničil.

»Lidon je, mladič še, ki je vaju doslej samo lesenega meča,« je odgovoril Niger mogočno, »vendar ima pravo kri v svojih žilah in je pozval Tetrajida na boj.«

»On je mene,« je rekel Lidon, in jaz sprejemem ponudbo.«

»Kako pa se bosta borila?« je vprašal Lepid. »Ej, dečko, počakaj še malo, predno se boriš s Tetrajdom.« Lidon se je prezirljivo nasmešnil.

»Ali je državljan ali suženj?« je vprašal Klodij.

»Državljan, vsi smo državljani tukaj,« je dejal Niger.

»Iztegni roko, Lidon,« je rekel Lepid s strokovnjaškim obrazom.

Gladijator se je pomenljivo ozrl po tovariših in je iztegnil roko, ki sicer ni bila tako orjaškega obsega kot njegovih tovarišev, a je imela tako čvrste mišice, je bila tako krasno simetrična, da so trije obiskovalci vsi hkratu začudeni vzkliknili. »No, možak, katero pa je tvoje orožje?« je rekel Klodij s ploščico v roki.

»Najprej se imava boriti s cestom, zatem pa, če obadva živa ostaneva, z mečem,« je odgovoril Tetrajid pikro in z zavidljivim mrkim pogledom.

»S cestom,« je vzkliknil Glavk; »nimaš prav. Cest je grško orožje, poznam ga dobro. Za tak boj bi moral biti bolj močan, vse predoben si zanj — izogibaj se cesta.«

»Ne morem.«

»Kako to, da ne?«

»Saj sem rekel — ker me je on pozval na boj!«

»Pa te vendar ne bo silil k ravno temu orožju.«

»Moja čast me sili,« je odvrnil Lidon ponosno.

»Jaz stavim na Tetrajida, dve proti eni, za boj s cestom,« je rekel Klodij; »Lepid, ali naj bo za boj z mečem stava enaka?«

»Ne stavim, tudi če mi ponudiš tri proti eni,« je rekel Lepid. »Lidon ne pride nikoli do boja z mečem, Ampak neznansko si vlju-

»Kaj pa ti praviš, Glavk?« je rekel Klodij.

»Jaz pa sprejem stavo, tri proti eni.«

»Torej deset sestercijev proti tridesetim?«

»Da!«

Klodij je zapisal stavo v knjižico.

»Oprost, plemeniti zaščitnik moj,« je rekel Lidon s tihim glasom Glavku, »koliko, misliš, pa bo dobil zmagovalce?«

»Koliko? Ej, mogoče sedem sestercijev.«

»Ali si gotov, da bo toliko?«

»Najmanj toliko. Ampak sram te bodi ali

»Najmanj toliko. Ampak sram te bodi; ali ti je samo denar na misli in čast? Ej,

Rdečica se je prikazala na bronastih gladijatorjevih licih.

»Ne delaj mi krivice, plemeniti Glavk, na oboje mislim, ampak nikdar ne bi bil gladijator drugače kakor za denar.«

»Nizko! O, da bi padel! Lakomnik še nikdar ni bil junak.«

»Saj nisem lakomnik,« je rekel Lidon ponomno in je odšel na drugi konec sobe.

»Ampak Burbona ne vidim, kje pa je Burbon? Govoriti moram z Burbonom,« je zaklical Klodij.

»Znotraj je,« je rekel Niger in pokazal na vrata koncem sobe.

»Pa Stratonika, vrljo staro dekle, kje pa je ona?« je dejal Lepid.

»Ej, ravno predno ste prišli, je bila tukaj, a je slišala tamle nekaj, kar ji ni bilo všeč, pa je izginila. Poluka! Stari Burbon je morebiti ujel kako dekle v zadnji sobi. Sliši se ženski glas, ki je vpil notri. Stara gospo je ljubosumna kakor Junona.«

V tem hipu je glasen krik od bolečin in groze osupnil celo družbo.

(Dalie.)